

KunstAtelier OpperStraat

4

KAOS (KunstAtelier OpperStraat) is een nieuwe vzw, in 2011 opgericht in de schoot van het Psychosociaal Centrum St.-Alexius Elsene, Brussel. De artistieke projecten die al jaren een traditie vormen in het PSC krijgen in vzw KAOS een gezicht en ondersteuning op langere termijn. KAOS stelt zich tot doel om met psychiatrische patiënten artistieke projecten te realiseren en die te laten interageren met de bredere samenleving.

VOORSTELLING VAN HET PROJECT

1. Ontstaan

Vzw KunstAtelier OpperStraat (KAOS) werd geboren uit de schoot van Psycho Sociaal Centrum (PSC) Sint-Alexius Elsene. Gevestigd midden in een woonwijk te Elsene/Brussel en vlakbij de Afrikaanse Matongé-buurt gaat het hier om een echte stadpsychiatrie. Binnen het publiek en eveneens het personeel van deze setting viel het ons op dat er zich nogal wat getalenteerde kunstenaars bevinden. Van hieruit ontstonden de afgelopen jaren reeds enkele succesvolle kunstprojecten.

Vanuit de noodzaak om dergelijke projecten een meer gestructureerd karakter te geven en het atelier dat we ter beschikking hebben vanuit het PSC uit te bouwen tot een meer permanente werking, werd vzw KAOS in mei 2011 opgericht.

Een eerste project waarmee KAOS naar buiten trad, is de deelname aan het Artiestensparcoursdartistes 2011 van het Platform Geestelijke Gezondheid Brussel. We presenteerden er de literaire beeldende installatie “De Voyeur” en organiseerden samen met Den Teirling en PVT Sanatia “Psynemartist” met filmprojecties en optredens.

2. Doel

In eerste instantie worden door vzw KAOS omlinjnde kunstprojecten geïnitieerd. Gedurende een welbepaalde tijd (een aantal maanden) wordt er aan een specifiek project gewerkt. Verschillende takken van de kunstpraktijk kunnen aan bod komen. Fotografie, theater, dans, schrijven, muziek, schilderen, kostuumontwerp, ... zijn een aantal van de disciplines. Voor elk project wordt een samenwerking aangegaan met gevestigde kunstenaars. Deze werken samen met de bewoner-kunstenaar in workshopvorm. Dit kan gaan om een éénmalige workshop of om een langer traject. Na een werkperiode van een aantal maanden vindt er een publieke presentatie (tentoonstelling, optreden, theatervoorstelling, ...) plaats. Het project wordt ruim gecommuniceerd naar pers en mogelijk geïnteresseerd publiek toe. Bij een dergelijke presentatie worden de deuren van het PSC ook letterlijk opengezet en verwelkomen we publiek, burens, familie, patiënten van andere instellingen, ...

3. Visie

Het denken over kunst en psychiatrie heeft een lange geschiedenis. Vele oude denkbeelden leiden tot vandaag een eigen bestaan, zoals de veronderstelde relatie tussen geestesziekte en creativiteit, de veronderstelde ongereptheid van de creativiteit bij personen met een psychiatrische stoornis, de psychodiag-

nostiek door middel van kunstwerken, de identificatie van de auteur met zijn werk, de onvermijdelijke tot zelfs wenselijke marginaliteit van werk van psychiatrische patiënten en andere zgn. outsiders binnen de kunstwereld. Deze vaak tegenstrijdige ideeën impliceren bijvoorbeeld dat de geestesziekte van Vincent Van Gogh vanzelfsprekend deel uitmaakt van zijn reguliere kunstenaarschap, terwijl de geestesziekte van Adolf Wölfli zijn kunst markeert en hem precies afscheidt van de officiële kunstwereld.

Vele van deze denkbeelden zijn weinig relevant voor de mensen die in de huidige tijd met psychiatrische moeilijkheden kampen en artistiek actief zijn en we kiezen er dan ook voor om bewust geen uitspraken te doen over deze theorieën. We gaan ervan uit dat het mogelijk is dat een persoon toevallig tegelijk over een artistieke bekwaamheid beschikt en zich identificeert met het kunstenaarschap en aan een psychiatrische stoornis lijdt. In dat geval bestaat er een reëel gevaar dat de stoornis de ontplooiing van zijn/haar kunstenaarschap in de weg zal staan door een wankele geestestoestand, door problemen met de sociale aspecten van het kunstenaarschap of door maatschappelijke vooroordelen. De atelierwerking is erop gericht om deze obstakels te overwinnen door het aanbieden van ondersteuning en begeleiding, met het oog op een optimale artistieke ontwikkeling. Dat het werk van de deelnemende kunstenaars in een aantal gevallen thematisch of formeel naar een psychiatrische problematiek zal verwijzen is te verwachten, zoals dat met andere levensthema's het geval is bij kunstenaars in het algemeen, maar in de atelierwerking wordt hier niet op gefocust. Er wordt gestreefd naar een evenwichtige benadering van de polen kunstenaar/persoon met een psychiatrische problematiek, waarbij dit laatste over- noch onderbelicht wordt en dit in de eerste plaats volgens de wensen van de deelnemende kunstenaars.

ORGANISATIE

vzw KAOS richt zich tot volwassenen met zowel artistieke interesse als voeling met psychiatrische problematiek. De coördinatie en het praktisch organiseren/ondersteunen van de verschillende ateliers gebeurt door medewerkers en bewoners van het PSC, Beschut Wonen en ACT. Er wordt ingegaan op een expliciete vraag of voorstel van een bewoner-kunstenaar, een meer gevestigde kunstenaar of voorstel vanuit een werkgroep van geïnteresseerden.

De Raad van Bestuur van vzw KAOS bestaat uit een aantal leden van de directie en personeel van het PSC Elsene en UC Sint-Jozef Kortenberg, andere leden uit de gezondheidssector en leden uit de kunstensector. Het dagelijks bestuur wordt waargenomen door Veronique Vercruyssen (directeur PSC Elsene), Dr. Erik Thys (hoofdgeneesheer PSC Elsene/kunstenaar) en Mike Michiels (begeleider Beschut Wonen/kunstenaar). Tot op heden konden we projectsubsidies en een werkingssubsidie ontvangen van de Vlaamse Gemeenschaps-Commissie in Brussel en konden reeds meermaals rekenen op

de steun van de Gemeente Elsene. Het gebouw wordt ons gratis ter beschikking gesteld door het PSC, net als de werktijd van personeel, vaste lasten voor energie. Ieder project of elke nieuwe samenwerking die we aangaan heeft daarnaast nog eens zijn eigen begroting en financiële behoeften die we trachten te voldoen via subsidies en sponsoring.

REÏNTEGRATIE

Door volwaardige kunstprojecten uit te werken en deze te laten aansluiten op het reguliere kunstcircuit en publiek dragen we ons steentje bij aan de destigmatisering van mensen met een psychiatrische stoornis en bieden we hen op deze manier de mogelijkheid om hun plek te verwerven in dit kunstcircuit.

vzw KAOS heeft geen formele samenwerkingsverbanden met andere organisaties of instellingen, maar projectmatig werd er in oude en recente projecten reeds aange-naam samengewerkt met o.a. Museum Dr. Guislain te Gent, Museum Art et Marges te Brussel, vzw Archimago te Brussel, nv Lundbeck te Elsene, vzw Den Teirling, Psychiatrisch VerzorgingsTehuis Sanatia te Elsene, uitgeverijen Houtekiet en EPO, vzw Het Mis, vzw PLANKTON HOTEL te Sint-Jans-Molenbeek, Galerie Duende te Mechelen en Galerie Elisa Platteau te Brussel.

De aangehaalde samenwerkingen overstijgen de muren van de psychiatrie en kaderen in een artistiek project met artistieke partners.

EVALUATIE

Verschillende (lopende) kunstprojecten kunnen rekenen op een gevarieerd publiek. Er is interesse vanwege verschillende pers (o.m. een reportage op TVBrussel over de expo “Gelaten”) Sommige bewoners-kunstenaars nemen zelf initiatief om projecten of workshops op te starten.

Naast de projecten die lopende zijn, is er de verdere uitwerking van nieuwe projecten/partnerschappen. Er is een basisbudget beschikbaar, maar er wordt gezocht naar meer financiële middelen om het aanwerven van personeel mogelijk te maken (zowel op zakelijk/coördinerend vlak als op artistiek vlak). Er wordt ook gewerkt naar meer naamsbekendheid via deelname aan wedstrijden, het organiseren van publieke momenten, ...

TOEKOMST

Er zijn reeds vergevorderde plannen voor een podiumproject waarbij taal, beweging en muziek geïntegreerd worden en waarvoor gezocht wordt naar speelplekken buiten Brussel. We zijn lid geworden van de European Outsider Art Association en willen ook over de landsgrenzen heen deelnemen aan projecten en samenwerkingen aangaan. Nieuwe projecten worden intussen gelanceerd. Naast de huidige projectwerking gaan we onze expowerking uitbouwen. Hierbij denken we aan een drietal tentoonstellingen per jaar waarbij we gevestigde en niet-gevestigde kunstenaars samen presenteren.

CONTACT

vzw KAOS (KunstatelierOpperstraat) – Kunstatelier

Opperstraat 73 bus B, 1050 Elsene

Contactpersoon: Mike Michiels, begeleider

02/289 05 82 of algemeen nummer 02/514.33.17

vzwkaos@gmail.com

www.vzwkaos.weebly.com